

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Tid: Torsdagen den 3 februari 2022 kl. 09:00-11.30

Plats: Esplanaden/distans

Beslutande: Charlotta Westerlund (S), ordförande
Solveig Granberg (C), 1:e vice ordförande
Andreas Sjögren (S) (distansdeltagande)
Mehrana Bassami (S) (distansdeltagande)
Fredrik Rönn (C) (tjänstg. ers. distansdeltagande)
Ellen Ström (V) (distansdeltagande)
Carinne Sjöberg (L) (distansdeltagande)

Övriga deltagare: Se sidan två

Utses att justera: Solveig Granberg

Sekreterare: §§ 1-7
Olov Häggström

Ordförande:
Charlotta Westerlund

Justerare:
Solveig Granberg

BEVIS**Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag**

Organ: Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott
Sammanträdesdatum: 2022-02-03

Anslaget har satts upp: 2022-02-09

Anslaget tas ner: 2022-03-03
Förvaringsplats: kommunledningsstaben

Underskrift:
Olov Häggström

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Ari Leinonen (S)

Susanne Yttergren (V)

Alice Nikmanesh (MP)

Tjänstemän

Linda Gustafsson, Övergripande planering

Annika Dalén, Övergripande planering

Ida Hillebjörk, Samhällsbyggnad

Beslutsärenden

§ 1

Diarienum: KS-2022/00133

JUSK yttrande på förslag till planeringsdirektiv och budget 2023

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

att anta förslag till yttrande med tillägg

att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningarna framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten

Reservation: Ellen Ström (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Förslaget till planeringsdirektiv innehåller för första gången förslag till program som kompletterar kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

Jämställdhetsutskottet fokuserar i detta yttrande på förslagen till program som ingår i planeringsdirektivet, vilket utgör remissfråga 3 i *Anvisning för nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023*.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Jämställdhetsmålet, *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv,*

är ett av de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen som nu kompletteras med ett program – programmet för social hållbarhet. Jämställdhetsutskottet ser positivt på ambitionerna för en tydligare och mer sammanhållen styrprocess för kommunen som helhet. Samtidigt vill utskottet framhålla vikten av att jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som måste genomsyra alla program och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av fyra program. Den av kommunfullmäktige antagna strategin för jämställdhetsarbete anger att: *”Samtliga verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete och det är varje nämnds ansvar att bryta ner det övergripande målet kring jämställdhet till egna mål egna nämnden och genomföra samt följa upp detta.”*

Umeås starka politiska mandat för vårt obrutna, långsiktiga och strategiska arbete med jämställdhet på en kommunövergripande nivå har lett till att Umeå kommun lyfts som en unik förebild inom området såväl nationellt som internationellt.

Program för tillväxt

Det föreslagna programmet för tillväxt innehåller de tre fokusområdena:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer
2. Universiteten som tillväxtmotorer
3. Etableringar och företagens tillväxt

Jämställdhetsutskottet vill göra medskick vad gäller bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer kring vikten av att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor. Ett fortsatt målmedvetet arbete för ökad blandning i hela kommunen är grundläggande för att det ska vara möjligt att leva olika sorters liv på samma plats i vår kommun.

Vad gäller etableringar och företagens tillväxt behöver en förståelse för den könssegregerade arbetsmarknaden finnas med i arbetet. Här är bland annat rapporterna *Umeå kommuns största arbetsplatsområden* (Umeå kommun, 2020) och *Kvinnor och män i belysning 2019* (Länsstyrelsen) relevanta underlagsdokument.

Då jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som ska genomsyra alla program önskar jämställdhetsutskottet se att *Strategi för jämställdhetsarbete* läggs till bland de övergripande styrdokumenterna för programmet.

Program för social hållbarhet

Det föreslagna programmet för social hållbarhet innehåller de fem fokusområdena:

1. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
2. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv
3. Barns uppväxtvillkor
4. Boende och bebyggelsemiljö
5. Arbete och försörjning

Jämställdhetsutskottet vill lyfta fram de formuleringar som finns i programmet kring social hållbarhet som nära knutet till arbetet med tillväxt som inte bör förstås enbart som ett separat område och att det är en av flera sammanhängande hållbarhetsdimensioner som ömsesidigt stärker varandra. Vidare vill utskottet också lyfta det tydliggörande som finns i beskrivningen av fokusområde två kring jämställdhetsmålet som en övergripande strategisk fråga för kommunen och att jämställdhet även fortsatt ska genomsyra samtliga program och verksamheter.

Dessa formuleringar och förtydliganden är mycket relevanta och utskottet ser det som av högsta vikt att dessa finns kvar även i programmets slutgiltiga version.

Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningar framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten.

Program för klimatneutralitet

Det föreslagna programmet för klimatneutralitet innehåller de tre fokusområdena:

1. Gemensamma arbetsgrupper
2. Klimatinvesteringsplaner
3. Cirkulär ekonomi

Jämställdhetsutskottet ser att Umeå kommun har alla förutsättningar att vara en föregångare i att adressera ojämställdhetsfrågor i relation till de utmaningar som klimatförändringarna innebär och skapa verktyg för att hitta konkreta lösningar som leder oss mot ett jämställt och hållbart samhälle för alla. Här är analysmetoden *Det könade landskapet* en grund att utgå ifrån.

Då jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som ska genomsyra alla program önskar jämställdhetsutskottet se att *Strategi för jämställdhetsarbete* läggs till bland de övergripande styrdokumenterna för programmet.

Program för digital transformation

Det föreslagna programmet för digital transformation har fyra fokusområden:

1. Ledning, styrning och organisering
2. Arkitektur och säkerhet
3. Informationsförsörjning och digital infrastruktur
4. Sammanhållen digital service

I det växande område som är digital transformation som är ett område som präglas av förändringsarbete och innovation vill jämställdhetsutskottet göra medskicket att det är av högsta vikt att systematiskt synliggöra och utmana könade maktstrukturer i detta arbete. Detta så att de nya lösningar som implementeras inom den digitala transformationen utgår ifrån en kunskap om och analys av förutsättningar och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, så att lösningar och innovationer aktivt motverkar skeva maktrelationer och bidrar till en jämnare fördelning av makt och resurser.

Då jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som ska genomsyra alla program önskar jämställdhetsutskottet se att *Strategi för jämställdhetsarbete* läggs till bland de övergripande styrdokumenterna för programmet.

Beslutsunderlag

Förslag till planeringsdirektiv och budget för 2023

Anvisning för nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Ellen Ström (V) yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen med tillägg att följande prioriterade fokusinsats läggs till under *Utvecklingsområde 2 – Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv (s29)*:

2.4. Värdediskriminering av kvinnodominerade yrkena ska upphöra

De kvinnodominerade yrkena värdediskrimineras lönemässigt i jämförelse med mansdominerade yrken inom kommunen. För att de som arbetar inom kvinnodominerade yrken ska ges samma förutsättningar att forma sina liv, ska Umeå kommun arbeta för att värdediskrimineringen av kvinnodominerade yrken upphör.

Huvudansvar: JUSK, PN

att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningar framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten."

Andreas Sjögren (S) och **Charlotta Westerlund (S)** yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen samt bifall till andra att-satsen i Ströms (V) yrkande: att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening: "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningarna framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten."

Propositionsordning som godkänns

Ordförande frågar om utskottet kan bifalla tjänsteskrivelsens förslag.

Jämställdhetsutskottet beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag.

Ordförande ställer avslag mot bifall till Ströms (V) första tilläggsyrkande.

Jämställdhetsutskottet beslutar att avslå Ströms (V) första tilläggsyrkande.

Ordförande ställer bifall mot avslag till andra att-satsen i Ströms (V) tilläggsyrkande.

Jämställdhetsutskottet beslutar att bifalla Ströms (V) andra tilläggsyrkande.

Jämställdhetsutskottet beslutar därmed enligt tjänsteskrivelsens förslag med tillägg att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningarna framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten.

Protokollsanteckning

Ellen Ström (V) En av de största personalgrupperna i Umeå kommun, vårdbiträdena, är en av de sämst betalda kvinnodominerade yrkesgrupperna. För vårdbiträden inom äldreomsorgen har ökningen varit 200kr per år för tillsvidareanställda. En ökning som ätits upp av inflationen med resultatet att det istället varit en löneminskning.

Lönemässig värdediskriminering innebär att arbeten som i huvudsak innehas av kvinnor värderas, och därmed betalas, lägre än arbeten med liknande kvalifikationskrav som i huvudsak innehas av män.

Lönediskriminering mellan mans- och kvinnodominerade yrken är mer omfattande än ett problem bara för den enskilda arbetsplatsen.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsens diarium

§ 2

Diarienum: KS-2021/00235

Uppföljning JUSK aktivitetsplan och budget 2021

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

att godkänna uppföljning aktivitetsplan och budget

Ärendebeskrivning

Återrapportering av JUSK:s aktivitetsplan 2021

Stöd till verksamheter och processtöd jämställdhetsintegrering

1. Genomföra processutbildning i jämställdhet för tjänstepersoner i verksamheter som möter unga samt uppföljande träffar för existerande nätverk av processledare
 - Planerna på utbildning fick ställas in på grund av pandemin och dess restriktioner. Även om det hade varit teoretiskt möjligt att genomföra en utbildning även digitalt har väldigt många av kommunens verksamheter haft en väldigt pressad situation och inte haft möjlighet att avsätta personal i den utsträckning en processutbildning innebär.
 - Uppföljning har genomförts individuellt med det existerande nätverket av processledare bland annat föreläsningar för deras verksamheter på efterfrågade teman.
2. Stötta verksamheter i deras jämställdhetsarbete genom att skapa strukturer för ett hållbart och långsiktigt jämställdhetsarbete
 - Två genomförda chefsutbildningar med fokus på jämställdhet för nya chefer inom Umeå kommun.
 - Expertstöd till personalfunktionen i arbetet med KF-uppdrag kring analys av könsskillnader i ohälsotal.
 - Stöd till detaljplan genom deltagande i projektet "Jämtjämlikt" som pågår under 2021 med fokus på jämställdhetsintegrering av detaljplaner och utvecklande av Handlingsplan för jämställd detaljplanering

- Deltagande i s.k. styrprojektet med utvärdering kring styrande och uppföljning av arbete med horisontella mål.
 - Expertstöd i FÖP Täfteå, FÖP Sävar, Norra Ön, Holmsund – Obbola, fortsatt arbete Stadsdelskomplettering, kollektivtrafikprogram.
 - Stöd till INAB i inkluderandet av jämställdhetsperspektiv i projekt vid Umeå Hamn
 - Expertstöd i Klimatneutrala Umeå utifrån ett jämställdhets- och socialt hållbarhetsperspektiv
 - Stöd till förskolan i deras jämställdhetsarbete genom tre inspelade föreläsningar kring jämställdhetsarbete i förskolan som finns tillgängliga för samtliga förskolor i Umeå kommun.
 - Stöd genom föreläsningar, seminarier, utbildningar, etc. till ett flertal verksamheter såsom skolan, miljö- och hälsoskydd, lantmäteri, viva integration, etc.
3. Följa upp antal nämnder som bryter ner det övergripande jämställdhetsmålet till resultatmått i de egna styrkortet.
- Genomgång av samtliga nämnders samt kommunstyrelsens verksamhetsuppföljningar för 2020 samt uppdragsplaner för 2021 med fokus på formuleringar kring jämställdhet och jämställdhetsmål har presenterats för jämställdhetsutskottet.
4. Verka för att minst en ny verksamhet per år initierar alternativt fördjupar jämställdhetsarbete
- Stöd till jämställdhetsarbete inom lantmäteri: enkät, workshop, utbildning.
 - Stöd till jämställdhetsarbete inom ramen för ett flertal större externt finansierade projekt, t.ex. Jämställd och hållbar arbetspendling, PART-Y Participation and Youth: Lab for Equal Cities, International Urban and Regional Cooperation (IURC) i Latinamerika och Asien, Hållbar platsutveckling, Go Green Routes (Bölevägen), SPIS, Studenter möter arbetslivet, Umeå 400 år, Klimatneutrala Umeå , Norra Ön, Norrbotniabanans noder, Klimatneutrala Umeå, sharing cities, JämtJämlikt, samt ett antal projekt kopplade till INAB ex. Umeå hamn. Stödet består av genomförande av utbildningar och workshops, stöd i hur jämställdhet kan integreras i projektets arbete och stöd till projektledare samt medverkan i expertgrupp, referensgrupp eller liknande.

Kunskapshöjande insatser i jämställdhetsfrågor riktade till politiker i Umeå kommun

5. Nämndsspecifika utbildningar och samtal med nämnderna, samt framtagande av statistik inför kommande uppdragsplaner
 - Framtagande av rapportsammanställning av UNGA och Jämlika liv med fokus jämställdhet
6. Inom ramen för URBACT-projektet GenderedLandscape genomföra workshop med politiker med fokus på smart cities, stadsplanering, innovation och jämställdhet.
 - Planerna på workshop fick ställas in på grund av pandemin och dess restriktioner. En animerad film om smart cities, stadsplanering, innovation och jämställdhet är under framtagande.
7. Genomföra en gemensam kompetensutveckling för samtliga ledamöter i jämställdhetsutskottet, inklusive ersättare.
 - Jämställdhetsutskottets presidium deltog på digitala Forum Jämställdhet som arrangerades i februari 2021
 - Samtliga ledamöter erbjöds möjlighet att delta i Kerstin Weigls föreläsning om mäns våld mot kvinnor den 15 oktober.
 - Samtliga ledamöter erbjöds möjlighet att delta i Länsstyrelsens utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck den 17 november.

Utåtriktad verksamhet samt synliggörande av jämställdhetsperspektiv inom olika politikområden

8. Övergripande frågor har en genusanalys som underlag inför kommunfullmäktige
 - Följs upp och presenteras kvartalsvis på jämställdhetsutskottet
9. Årlig återrapport till kommunfullmäktige kring utskottets arbete
 - Genomfört i januari 2021
10. Genomföra URBACT-projektet GenderedLandscape med handlingsplan för integrering av jämställdhetsperspektiv i frågor som rör stadsplanering och smarta städer
 - Projektet har pågått under hela 2021 och avslutas efter sommaren 2022. Projektets internationella slutkonferens kommer att hållas i Umeå 9–10 juni 2022.

11. Utveckla det digitala stödet i jämställdhetsfrågor med hjälp av Umeå kommuns webb inklusive Gendered Landscape-sidan med filmer, stödmaterial, etc.
 - En ca 6 minuter lång film på engelska om metoden könade landskapet och Umeås jämställdhetsarbete har tagits fram i samarbete med ICLD. Filmen finns textad på svenska, engelska, spanska och ryska, och har spridits brett både nationellt och internationellt.
 - En flytt av Gendered Landscape-sidan till Umeås egen domän är pågående och färdigställs under 2022.

12. Genomföra eller samverka i genomförandet av minst två större utåtriktade arrangemang med fokus på aktuella jämställdhetsfrågor
 - Föreläsningar av Anna Ardin om sexuellt våld, samtycke och näthat 10 & 11 september. Samarrangemang med Region Västerbotten, Länsstyrelsen, Kvinnohusföreningen och Kvinno- och tjejjouren.
 - Föreläsningar av Kerstin Weigl om mäns våld mot kvinnor 15 & 16 oktober. Samarrangemang med Region Västerbotten, Länsstyrelsen, Kvinnohusföreningen och Kvinno- och tjejjouren.

13. Uppmärksamma 100-årsjubileumet av kvinnors rösträtt
 - Fyra porträttvepor togs fram på fyra kvinnliga pionjärer inom lokalpolitiken under de senaste 100 åren för att hänga i fullmäktigesalen. Veporna är även tillgängliga för utlåning till andra kommunala verksamheter mellan fullmäktigesammanträdena.
 - I samverkan med konsten har en ny ordförandeklubba för att symbolisera jubileet tagits fram till kommunfullmäktige, som också ingår i Umeå kommuns konstsamling.
 - En invigningsceremoni för veporna och klubban och för att högtidlighålla jubileet hölls i kommunfullmäktige den 25 oktober.
 - Arrangemangen uppmärksammades i media (bl.a. SVT, VK, VF) och i Folkrörelsearkivets podcast.

14. Stötta integreringen av jämställdhet som metod i kommunens våldsförebyggande arbete
 - Samverkan med Svenskt Rally kring jämställdhetsfrågor i relation till arrangemanget, framtagande av checklista för arbete med jämställdhet.

- #Orangetheworld-kampanjen genomförd i november-december med debattartikel i VK samt orangea ljusinstallationer runt om i centrum. Fem korta föreläsningss filmer på temat togs fram och spreds internt i organisationen samt till besöksnäringen i Umeåregionen i samverkan med Visit Umeå.
- Samverkan med Umebrå, Länsstyrelsen och Region Västerbotten kring mäns våld mot kvinnor.
- Samverkan med Umebrå och det våldsförebyggande arbetet och arbetet med den kommunövergripande handlingsplanen mot våld.
- Samverkan i uppdraget om Umeå växer tryggt och säkert som koordineras av Umebrå

15. Övrigt

- I september stod Umeå kommun genom jämställdhetsutskottet värd för ett högnivåmöte om mäns våld mot kvinnor med representation från kranskommuner och regionala och nationella myndigheter med lokal närvaro.
- Genomförda föreläsningar och uppvisande av Umeå kommuns jämställdhetsarbete för Brittiska ambassaden, Örebro kommun, Göteborgs universitet, Designhögskolan, Länsstyrelsen, Tampere stad, Vasa stad, Umeå universitet, Kanadensiska ambassaden, Eskilstuna kommun, jämställdhetsmyndigheten, naturvårdsverket, Region Kalmar, Skogsstyrelsen, Umeå universitet, OECD, Urbact, UBC, Nordiska rådet, rådet för hållbara städer etc.
- Presentationer på konferenser arrangerade av EU-kommissionen, FORMAS, Tillväxtverket, Vinnova, IURC Latin America, IURC Asia, Moscow Urban Forum, Energimyndigheten, Nordregio, OSSE (sveriges ordförandeskap), NLA (New London Architecture) Rådet för hållbara städer, Nordregio, ICLD, RISE, etc.
- Janet Ågren är from 2021 ledamot i Länsdelegationen i jämställdhet som leds av Landshövdingen och består av åtta ledamöter från länet.

Beslutsunderlag

Budgetuppföljning 2021

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Annika Dalén, utvecklingsstrateg

§ 3

Diariernr: KS-2019/00188

Ärenden i kommunfullmäktige 2021 - helår

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Genomgång av beslut fattade i kommunfullmäktige under 2021 med fokus på förekomst/frånvaro av jämställdhetsanalys. Uppföljningen görs av motioner samt kommunövergripande strategier, program och policys.

Beslutsunderlag

JUSK uppföljning KF 2021 - helår

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg

§ 4

Diariernr:

Jämställdhetsarbete inför Svenska rallyt

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Annika Dalén redogör för den insats som genomförs med syfte att förebygga sexköp och människohandel under rallyt. Inriktningar i arbetet är:

- Checklista jämställdhetsarbete
- Filmade föreläsningar
- Utskick informationsmaterial till besöksnäringen

Beredningsansvariga

Annika Dalén

§ 5

Diariernr:

Aktivitetsplan 2022 - diskussion

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Innehåll och inriktning i aktivitetsplan 2022 diskuteras.

Beredningsansvariga

Annika Dalén

§ 6

Diariernr:

Umecom medborgarverkstad

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

2021 fick Ida Hillebjörk uppdraget (via SPIS) att göra något inspirerat av Kamacon i Kamakura, Japan. Uppdragets delar är:

- Medborgarverkstad där man möts över sektorsgränser
- Månadsvisa idéträffar
- Fest!

I september 2021 arrangerades en festival på temat klimat, med tillhörande idéworkshop – allt digitalt. (Samarbete med KLUM)
Planering pågår för festival i Broparken i augusti 2022.

Beredningsansvariga

Annika Dalén

§ 7

Diariernr:

På gång i verksamheten

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Linda Gustafsson informerar om jämställdhetsarbete som är på gång i verksamheten.

- Forum Jämställdhet 8-9 februari
- Expertstöd jämställdhet och klimat i myndigheter
- Länstransportplan
- Internationell konferens om jämställdhet och hållbar stadsutveckling i Umeå 9-10 juni

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson